

ענף יוסף

ג זו יוכבד, תיפא דקראי דהתם בכלב קמשתעי לפ"ז אשתו קאי אכלב אבל עמרם מאן דכר שמיא התם דקאמר אשתו התורה על יוכבד (פ"ת). את ירד זה משה. וכן תרגם רב יוסף אלא שאמר שנקרא ירד דאחית מנא לישראל. וכן הוא במגילה דף י"ג ע"א.

אמרי יושר

לא קראו אלא משה. איהא בספר הישר בתיה קראתו משה עמרם קרא שמו חבר כי בעבורו חובר עם אשתו אשר נירשה אמו קראתו יקותיאל כי אמרה קרית אל ה' וישיבהו אלהים אליה מרים קראה לו ירד כי ירדה אחריו אהרן קרא שמו אבי נוח כי נוח אבי אמו והיתה מגורשת קת אבי עמרם קראתו אביגדור שבנעבורו נגדר הפרץ והגורה ולא יספו להשליך זכוריהם אל היאור מניקתו קראתו סוכו שנצנץ בביתה שלשה ירחים ישראל קרא שמו שמעיה בן נתנאל כי שמע אח"כ תפלתו בעד ישראל.

באור מהר"פ

ואשתו וגו'. (ד"ה א' ד' ט"ו י"ח) ובנו כלב בן יפונה עירו אלה ונעם ובני אלה וקנו. ואשתו היהודיה ילדה את ירד אביגדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי נוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד ואשתו היהודיה זו יוכבד תימה דקראי דהתם בכלב משתעי כמו שהוצעו המקראות כאן ואשתו אכלב קאי כאשר יראה המעיין והן דריש כסוף בן סוף הדרש אשר לקח מרד זה כלב וכן מבואר (בפ"ק דמגילה דף י"ג א') וכי ירד שמו הלא כלב שמו ופירש"י וז"ל שבכלב משתעי קרא אכלב עמרם מאן דכר שמיא התם דקאמר ואשתו היהודיה קאי על יוכבד וצ"ע מאד מאד.

ירי משה

חבר שהעביר הפורעניות מלבווא. פי' ולשון חבר הוא כמו חובר חבר שפירושו הוא שמעכב ומונע פורעניות של נחשים מלבווא ועל שם זה היה נקרא חבר שהעביר פורעניות מלבווא בעולם. ולי נראה ששני טעמים הוא אחד אחרי שחבר בניס לאביהם עכב הפורעניות מלבווא ולפ"ז לא צריך לד"א.

ליקוטים

ג שהוריד התורה. כי התורה העליונה במציאותה היא למעלה כנודע, אך נלכשה במאמרים שיכולים התחתונים לקבלה. שהוריד השכינה. להיות שפעה

הימים כו'. ועי' בשמ"ר פ' י"ח ס"י ג' שהם שייכים להבנת דברי המאמר המופלא הזה. שהעמידה יהודים בעולם. כמ"ש שמ"ר פ"א ס"י י"ג ג"כ על יוכבד שנקראת שפרה שהעמידה ישראל וכו' ע"ש. והנה שם יהודים לא

וְהָאֵתָּה דְיִתָּהּ וְאִשְׁתּוֹ הַיְהוּדִיָּה יְלֵדָה אֶת

יְרֵד אַבִּיגְדֹר וְגו' . וְאִשְׁתּוֹ הַיְהוּדִיָּה .

זו יוכבד. וכי משבטו של יהודה

היתה והלא משבטו של לוי היתה

ולמה נקרא שמה יהודיה, על שם

שהעמידה יהודים בעולם. ילדה

את ירד. זה משה. ר"ח בר פפא

ור' סימון. ר"ח בר פפא אמר

ירד, שהוריד את התורה מלמעלה

למטה. דבר אחר, ירד. שהוריד

את השכינה מלמעלה למטה. אמר

ר' סימון אין לשון ירד אלא לשון

מלוכה, פמה דתימר (תהלים עב ה)

וירד מים עד ים, וכתוב (מ"א ה ד)

כי הוא רדה בכל עבר הנהר.

אביגדר. ר' הונא בר אחא אמר

הרבה גודרין עמדו לישראל

וזה היה אביהן של פלן. (דה"א

ד י"ח) שחבר את הפנים

לאביהן שבשמים. דבר אחר,

חבר. שהעביר הפורעניות מלבווא

בעולם. (שם) אבי סוכו. שהיה

אביהן של נביאים שסוכים ברוח

הקדש. ר' לוי אמר לשון ערבי

הוא, בערבי קורין לנביא סכיא.

(שם) יקותיאל. ר' לוי ור' סימא

אמר שעשה את הפנים מקוין

אבי נוח. זה משה שהיה אב

למזניחים שהזניחום מעבודת זרה, ואלה בני בתיה בת

פרעה. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר לה הקדוש ברוך הוא לבתיה בת פרעה

מתנות כהונה

גדלין פלגין של ישראל ועושין גדר לתורה ולמנוח. חבר. שהעניר פי' קיי היה הנר זה"ל נחילוף אה"ע והוא כמו העניר שאין הגדת העי"ן נכח כ"כ. שסוכים. שרואין ומסמלנין. סכיא לשון חידושי הרד"ק

הרין קריא וכתבם שמעיה וכו'. לפ"ז משמע שמשה כתב והיקן כל המשמרות הכתובים בד"ה שם. אבל (בתענית כ"ז) וכירושלמי שם חולק ע"ז ע"ש.

חידושי הרש"ש

ג ירד שהוריד את התורה מלמעלה למטה. ובמגלה י"ג א' איתא שירד להם לישראל מן בימיו. אבי סוכו שהיה אביהן כו'. ושם במגילה איתא שנעשה להם לישראל כסוכה. אמר לה הקדוש ברוך הוא וכו' לא היה בנך וקראתיו בנך. ג"ל שהוא לנקה נוכח בכנוי נסתר והוא שיה למדבר בעדו עם הכנויים השייכים בשניהם כידוע בחכמת הדקדוק ע"י לוח הכנויים. ועי' רד"ק בירמיה ב' למטה בארץ וידוע כי הדבר הנעלה המשפיל ערכו להזדקק למטה נקרא בבחינה זו בשם ירידה. והירידה גופה היא מעלתה (אשד הנחלים).

שמות ואינן אלא אחד כענין ירד ואביגדור וכל הני דמזכיר הכא. וכן ישר ושובב וארדון וזולתם. דמיתו בש"ר פ"א ובצלאל וראיה ושובל וזולתם דמיתו שם פ"מ. ועוד הרוב ענינים הנזכרים בד"ה נזכרו בספר מלכים ושאר דוכתי. להכי קאמר שלא

ניתן ד"ה אלא לידרש ששמות רבים נאמרו על אחד לרמוז הדרשות שנדרשו בהם ואינם שמות אנשים מחולפים. שהעמידה יהודים. שהיתה שפרה שפרו ורבו ישראל על

ידה וגם ותחינה את הילדים כדלעיל ש"ר פ"א. שהוריד את התורה. כי התורה העליונה במציאותה היא למעלה. כנודע. אך נלכשה במאמרים שיכולים התחתונים לקבלה. שהוריד את השכינה. מרקיע השביעי לארץ.

וכראי בב"ר פ' י"ט. לשון מליכה. ומשה איקרי מלך כרתיב ויהו בישרון מלך. וירד. פי' מלך ומושל. גודרין. פרצתן של ישראל ועושין גדר לתורה ומצות. שחיבר את

הבנים כו'. ע"י הקמת המשכן כמ"ש ושכתי בתוכם (הגרא). שהעביר הפורעניות. וחובר לשון חובר חבר שמעכב פורענות הנחשים ע"י לחישתו. ור"ל שאם לא קבלו ישראל את

התורה היה נחרב כל העולם. וע"י קבלת התורה נתבסס העולם. והיינו דקאמר שהעביר הפורעניות מלבא בעולם. שסוכים ברוח הקדש. הבטה שאינה בהירה כל כך נקראת בלשון ארמית סכיא. וכל הנביאי' היה בלא אספקלריא המאירה. אך משה היה אבי כל

הנביאים באספקלריא המאירה. מקוין לאביהם. דרש יקותיאל קרית אל בסירוס אותיות. שהיה אב למזניחים. כי רבים אחרים עשו כן כנון אסא יאשיה וחזקיהו שהעבירו עבודות זרות ומש"ר הגדיל לעשות מכולם.

גדלין פלגין של ישראל ועושין גדר לתורה ולמנוח. חבר. שהעניר פי' קיי היה הנר זה"ל נחילוף אה"ע והוא כמו העניר שאין הגדת העי"ן נכח כ"כ. שסוכים. שרואין ומסמלנין. סכיא לשון חידושי הרד"ק

הרין קריא וכתבם שמעיה וכו'. לפ"ז משמע שמשה כתב והיקן כל המשמרות הכתובים בד"ה שם. אבל (בתענית כ"ז) וכירושלמי שם חולק ע"ז ע"ש.

חידושי הרש"ש

ג ירד שהוריד את התורה מלמעלה למטה. ובמגלה י"ג א' איתא שירד להם לישראל מן בימיו. אבי סוכו שהיה אביהן כו'. ושם במגילה איתא שנעשה להם לישראל כסוכה. אמר לה הקדוש ברוך הוא וכו' לא היה בנך וקראתיו בנך. ג"ל שהוא לנקה נוכח בכנוי נסתר והוא שיה למדבר בעדו עם הכנויים השייכים בשניהם כידוע בחכמת הדקדוק ע"י לוח הכנויים. ועי' רד"ק בירמיה ב' למטה בארץ וידוע כי הדבר הנעלה המשפיל ערכו להזדקק למטה נקרא בבחינה זו בשם ירידה. והירידה גופה היא מעלתה (אשד הנחלים).

גדלין פלגין של ישראל ועושין גדר לתורה ולמנוח. חבר. שהעניר פי' קיי היה הנר זה"ל נחילוף אה"ע והוא כמו העניר שאין הגדת העי"ן נכח כ"כ. שסוכים. שרואין ומסמלנין. סכיא לשון חידושי הרד"ק

הרין קריא וכתבם שמעיה וכו'. לפ"ז משמע שמשה כתב והיקן כל המשמרות הכתובים בד"ה שם. אבל (בתענית כ"ז) וכירושלמי שם חולק ע"ז ע"ש.

חידושי הרש"ש

ג ירד שהוריד את התורה מלמעלה למטה. ובמגלה י"ג א' איתא שירד להם לישראל מן בימיו. אבי סוכו שהיה אביהן כו'. ושם במגילה איתא שנעשה להם לישראל כסוכה. אמר לה הקדוש ברוך הוא וכו' לא היה בנך וקראתיו בנך. ג"ל שהוא לנקה נוכח בכנוי נסתר והוא שיה למדבר בעדו עם הכנויים השייכים בשניהם כידוע בחכמת הדקדוק ע"י לוח הכנויים. ועי' רד"ק בירמיה ב' למטה בארץ וידוע כי הדבר הנעלה המשפיל ערכו להזדקק למטה נקרא בבחינה זו בשם ירידה. והירידה גופה היא מעלתה (אשד הנחלים).

וקראתו בנך. כמה שנאמר ויהי לה לבן. בתיה בת יה. אע"פ שלא מצאנו לה שם אחר. ודרשו טעם לשמה כדרכם ז"ל למידרש שמות. בעצת אביה. שצוה לאבד ילדי העברים והיא הצילה את משה. זה הציל את הצאן.

על ידי ששכל עצת מרגלים כדכתיב ויהם כלב את העם. ואע"פ שגם יהושע היה עמו. לא היו חוששים לו. ששתקוהו כדאי"ל בסוטה. ועוד שכלב רימה אותם שאמר להם אני עמכם בעצה. ולכן אמרו נאמן עלינו כלב. ועל ידי זה היה יכול להשתיקם כדלקמן בבב"ר פ' י"ו. שע"י דבורו של כלב נתרפו ידיהם קצת מתולונתם. ואלולי זה היו נאבדים מיד. את הרועה. זה משה. בן שנתנה לו תורה מיד ליד. הרש בן נתנאל בן שנתן אל לו התורה מיד ליד. וכתב היפ"ת לא ידעתי מי הזיקים לפרש מקרא זה על משה שלא כפשוטו ונפשטו מדבר מה שהיה בימי דוד שתקין כל המשמרות הכתובים כד"ה שם וכתבם הסופר שמעיה והפיל גורלותן דלא דמי לדלעיל מדכתיב אלה בני בתיה איכא הוכחה אל הדרשא. סופרן של ישראל. שניא כי שם חלקת מחוקק ספון ומדבר במשה ומת"כ. שויתר הקדוש ברוך הוא על ידו כו'. ע"ד דאי לקמן פ' י"ד שאמר אהרן מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בישראל. ואמר הקב"ה לאהרן אהבת לצדק את בני ושנאת מלחייבם חזיק שמכל שבטו של לוי לא נבחר לכ"ג אלא אתה ע"ש המשל לזה. הרי שאם עשו ישראל בעצמם לא היה להם תקנה ח"ו. אך ע"י שעשה אהרן והקב"ה ידע טוב כוונתו שבנאו לשם הקב"ה כדאי"ל התם חשב זה לו לזכות וישראל ניצולו ג"כ. שויתר. דרש אביתר נוטריקון אב יתר כלומר הקב"ה ויתר על ידו מעשה העגל ומת"כ. הלא אהרן אחיך הלוי. ר"ל דכי היכי דאהרן איקרי לוי ע"ש משפחתו אף על פי שהיה כהן כן יצדק לומר במשה אף למאן דאמר שהיה כהן.

עשרה שמות וכו'. וצ"ע למה אינו חושב בן נתנאל וכן הסופר וכן אביתר. כי טוביה. ע"י שמ"ר פ' א' סי' כ' שזהו דעת ר' ישעיה אך דעת ר"י על שהגון לנביאות וע"י בפירושי שם וע"י בסוטה שם דף י"ב דעת ר' יהודה וצ"ע כאן. אף שמעיה וכו' וכתבם שמעיה. פירוש מאמר זה בנוי על יסודי התורה שעל כתוב להבין דברי חכמים וחידותם. על פי המבואר בכרייתא דל"ב מדות מדה י"ז וז"ל כיוצא בו ומשפחות בני קהת ומשפחות בני הגרשוני ומשפחות בני מררי וכו' אבל לא מציינו שצוה הקב"ה את בניו להיות כ"ד משמרות והיכן שמענו אלה פקודתם לעבודתם לבה לבית ה' כמשפטם ביד אהרן אביהם כאשר צוה ה' אלהי ישראל מלמד שמצוה זו מימי משה ואהרן הרי מפורש שמצוה זו של כ"ד משמרות כהונה היה ביד משה ואהרן והנה בד"ה כ"ד מפסוק ה' ו' שמדבר שם מתיקון המשמרות כתוב שם ויחלקם בגורלות וגו' ויכתבם שמעיה בן נתנאל הסופר וגו' עד פסוק י"ט אלה פקודתם וגו' והפסוקים מכחישים תחילה תלה בדוד ושמעיה הסופר והשרים ואחר כך אמר ביד אהרן ולא כתב שהמצוה היה ע"פ משה רק ביד אהרן. ועוד הלא כתיב בשמואל ב' י"ז ושרי' סופר ובשמואל ב' כ' ושיא סופר וכאן כתיב שמעיה בן נתנאל הסופר הלוי משמע הסופר הידוע ולא נזכר בשם זה בכל התנ"ך ועוד דקדוקים שלא רציתי להאריך כאן ע"כ דרשו להכריע מדת ממעל שמ"ש ויכתבם שמעיה הכוונה באמת על משה שהוא סופרן של ישראל הידוע ובראש הענין הודיע שמשה כתב המצוה ובסוף כתב שהיתה המצוה ממשה ביד אהרן שיעשה אהרן הסידור שהוא אביהם ושרם ובוה הכריע הכחשת הפסוקים הנ"ל ומקצת דברים אלו כתבתי בספרי מדרש תנאים במדה הנ"ל ומה שקצרתי כאן הארכת שם וכן בהיפך.

משה לא היה בנך ויקראתו בנך, אף את לא את בתי וואני קורא אותך בתי שנאמר אלה בני בתיה, בת יה. (שם) אשר לקח לו מרד. זה כלב. ר' אבא בר פהנא ור' יהודה בר סימון. חד אמר זה מרד בעצת מרגלים וזו מרדה בעצת אביה, יבא מרד ויקח את המורדת. וחד אמר זה הציל את הצאן וזו הצילה את הרועה. עשרה שמות נקראו לו למשה, ירד, חבר, יקותיאל, אביגדר, אבי סוכו, אבי זנוח. ר' יהודה בר' אלעאי אמר אף טוביה שמו, הך הוא דכתיב (שמות כ א) ותרא אתו פי טוב הוא, פי טוביה הוא. ר' ישמעאל בר אמי אמר אף שמעיה שמו. אתא ר' יהושע בר נחמיה ופרש הדין קריא (דה"א כד ו) ויכתבם שמעיה בן נתנאל הסופר וגו'. שמעיה. ששמע יה תפלתו. בן נתנאל וגו'. בן שנתנה לו תורה מיד ליד. הסופר. שהיה סופרן של ישראל. הלוי. שהיה משבטו של לוי. לפני המלך והשרים. לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ובית דינו. וצדוק. זה אהרן הכהן. ואחיהמלך. שהיה אחיו של מלך. בן אביתר. שויתר הקדוש ברוך הוא על ידו מעשה העגל. ר' תנחומא בשם ר' יהושע בן קרחה אמר אף לוי היה שמו על עקר משפחתו. (שמות ד יד) הלא אהרן

מתנות כהונה

משה היה מלכן של ישראל שנאמר ויהי נישורון מלך ועל ידו ויתר הקב"ה על מעשה עגל. ודרש אביתר כמו ויתר נישורון ב' ניו"ו כמשפט אומיות צומ"ף או אביתר נוטריקון אז יתר כלומר הקב"ה ויתר על ידו מעשה עגל וכל אלו שמות דכתיב אללס בן לא קחשינ שס צפני עלמו.

חידושי הרד"ך

הכהן. אפשר דרש שהצדיק הדין עליו כמ"ש וידם אהרן. אף לוי היה שמו. ר"ל ז"ש הסופר מן הלוי לשון יחיד ולא מן הלויים כמ"ש בכ"מ. דרש"י ליה על לוי יחיד ששמו כן.

מסורת המדרש

ה מרגס דה"ל פ"ד פסוק י"ט. פלר"ל פמ"ט. ו לקוט שמות רמו קמ"ל. מרגס דה"ל פכ"ד פסוק ו'.

ענף יוסף

זה הציץ את הצאן. אע"ג דמאי דאקרי כלב מרד ע"כ משום דמרד בעצת מרגלים. מבל מקום סבירא ליה שאין המרד המיון לענין בת פרעה. אבל המונם בענין ההצלה. ומפני שע"י מרדו בעצת מרגלים היה סיבה להציל את ישראל קראו כאן מרד (פ"ה). בן שנתנה לו תורה. קשה אמאי לא מני נמי נתנאל בשמות משה. זאי משום דכתיב בן כמו שכתב המת"כ הרי אביתר ואבי סוכו דכתיב בהו אב ומני להו כיון דמוריס על עניינו. ושנא משום דכתיב שמעיה ברישא ראי נתנאל נמי שמו הרי לאקדומו כיון דקבלת התורה לעלל והמקומות שהתפלל עליהם.

באור מהרי"פ

לא היה בנך ויקראתו בנך. הכוונה על מה שנאמר (שמות ב' י') ויהי לה לבן. עשרה שמות וכו'. אולי הוא חושב אבי גורו לשני שמות וכן אבי סוכו וכן אבי זנוח. ופירש הדין קריא. (ד"ה א' כ"ד ו) ויכתבם שמעיה בן נתנאל הסופר מן הלוי לפני המלך והשרים וצדוק הכהן ואחיהמלך בן אביתר וראשי האבות לכהנים וללויים בית אב אחד אחוז לאלעזר ואחוז אבן לאיתמר וכתב היפ"ת לא ידעתי מי הזיקים לפירוש זה שלא כפשוטו. אף לוי היה שמו. פי' שם העצם שלו היה לוי וצ"ע דהמקרא שמביא לראיה אינה מוכח ממנו. ועיין יפ"ת.

ידי משה

מרדה בעצת אביה. שאביה גזר כל הבן הילוד וגו' והיא הצילה למשה. זה הציץ את הצאן. פי' ישראל. וזו הציצה את הרועה. פירוש משה.

ליקוטים

לא את בתי. כלומר אף שהיתה בת אל נבר עכ"ז נקראת בתיה שדבקה בה. זה מרד כו' וזו מרדה. להורות שהיה סוגם אחד בתוכם המוכה וכי מרדו בעצת זולתם ולקחו דרך המוכה לעצמם. וע"כ נדרונו יחד כי הדומים בתוכם ראויים שיתאחדו יחד (אשד הנחלים).

מסורת המדרש

ז פרי"ט פ"ט"ח. ח ילקוט לר"ן כמו ע"ג.

באור מהר"פ

ומשה הרי י' ולפי זה אביגדור נחשב רק לשם אחד וכן אבי טובו וכן אבי זנוח. ד שהקדוש ברוך הוא הורג וכו'. אולי ע"ד יפקוד ה' על צבא המרום במרום תחלה היינו שמפיל השר ואח"כ על מלכי האדמה באדמה ועיין יפ"ת.

ידי משה

ד אלא מלמד שהקדוש ברוך הוא מכה ואברהם היה רודף. פירוש לפי שהמכה היה הקב"ה לפיכך הקדים המכה לרדיפה משום כבודו של הקב"ה אבל באמת הרדיפה היה תחלה ודו"ק.

ליקוטים

בשם שקראתך בתיה. כי זה הוא השם הראשון שניצל מהמים לכוון תמיד על הצלתה אותה. רעו רכל מה שמביא כאן הוא רק להורות על מעלת משה שנקרא ביוד שמות להורות על מעלתו ובאגב דרש כמה חביבין הגרים ולכן חביבה בתיה בה פרעה שנסאר שמה שכנה למשה. וכל זה לכוון הסיים אך משה גדול מכולם וכמו שמסיים שמכולן לא קרא הריבור כי זאת היא סגנון הרבנים. ד דברת בחזון וגו' מדבר באברהם. כוונת המשוור לפאר מעלת דוד כמו שאומר אחר מצאתי דוד עבדי. וכאומר בשם ה' אז בימים הראשונים דברת בחזון על אברהם איש חסידך ונתת לו נבואה נ"כ. אך עתה מצאתי דוד עבדי ליתן לו נבואה תפארת. וכן כשררשו על משה פירושו נ"כ ככה (אשד הנזילים). כריבור ובחזון. ידוע כי הנבואה מעלות מעלות יש. זה למעלה מזה. ונקראת כעשר לשונות וכל דיבור מיוחד מורה על מעלה מה. וא"כ הריבור והחזון מורה על שני מעלות ביחד. ויש להסביר מעט, כי יש נבואה ששומע רק קול ריבור לבד בלי ראייה מאומה ויש שבאה רק בראיה לבד בלי שמיעה. ומהראיה הוא מבין הענין העמוק בו חזו החזיון. אך באברהם היו שניהם ביחד דיבור וחזון. לחסידך כו' וחמד לאברהם. באורו. שנתת מדת האמת בכח יעקב ומדת החסד במדת אברהם שע"ז היה חסיד, ואף שהבחירה ביד האדם, עכ"ז התכוונה על מדות נלוות במעט. ודע דהכוונה על מדות עליונות המכוונות למול אלו המדות כנוודע שכפי מדות האדם ופעולותיו למטה יאצל כנגדו מסובו מלמעלה. וזהו הכוונה תתן (מלמעלה) אמת ע"י יעקב וחסד ע"י אברהם והריבור בו ארוך למבנים (אשד הנזילים).

מכל שמות שנקרא. שמ"ד פרשה א' סי' כ"ו ע"ש עוד. ד כריבור ובחזון. ע"י ב"ר פ' מ"ד סי' ו' שיש עשרה לשונות של נבואה ושחים אלו קשים מהכל ובהם דיבר באברהם. שהקדוש ברוך הוא הורג. פ"י של הורג הוא שטר צלם וצלמם. ולכן יכול

אברהם לרדפם ולהחרימם. וע"י ב"ר פ' מ"ג סי' ג'. מדבר בידו. מ"ש סוף פ' כ"ו. שלש עשרה מלחמות וכו'. א' ש"א י"ז מלחמת גלית הפלשתי ב' שם י"ח כ"ז ויך בפלשתים מאתים איש וזה לצורך עצמו ג' שם פסוק ל' ויצאו שרי פלשתים ויהי מדי צאתם שכל דוד מכל עבדי שאול. ד' ש"א י"ט פסוק ח. ותוסף המלחמה להיות ויצא דוד הלחם בפלשתים. ה' שם כ"ג פסוק ה' וילך דוד ואנשיו קעילה ו' שם כ"ז פסוק ח' ויפשטו אל הגשורי והגריזי ד' שם למ"ד מלחמת צקלג שתיים אלו לצורך עצמו ח' ש"ב ה' ו' וילכוד את מצודת ציון ט' שם ה' כ' ויבא דוד כבעל פרצים יו"ד שם פסוק כ"ה ויך את פלשתים מגבע עד כואך גזר ויתכן דגם שתיים אלו לצורך עצמו כמ"ש לבקש את דוד אותו לבדו י"א ש"ב ח' א' ויך את פלשתים י"ב שם פסוק ב' ויך את מואב י"ג שם פסוק ג' ויך את הדדעזר י"ד שם ויך דוד בארם ט"ו שם פסוק י"ד וישם באדום נציבים וגו' ט"ז ש"ב י"א פסוק י"ח ויהרוג דוד מארם וגו' י"ז ש"ב י"ב פסוק כ"ט וילחם ברבה וילכדה י"ח ש"ב כ"א ט"ו וישבו כנוב. והחמשה של צורך עצמו א'. מלחמת מאתים ערלות ב' מלחמת הגשורי והגריזי ג' מלחמת צקלג ד' מלחמת בעל פרצים ה' מלחמת ראשי הבכאים.

אחיך הלוי. ומשה, הרי עשרה.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה

חייך מפל שמות שנקרא לך איני

קורא אותך אלא בשם שקראתך

בתיה בת פרעה, (שמות ב י) ותקרא

שמו משה. ויקרא אל משה.

ד ר' אבין בשם ר' פרכיה סבא

פתח (תהלים פט ב) אז דברת בחזון

לחסידך וגו'. מדבר באברהם

ושנדבר עמו כריבור ובחזון, ה' דא

הוא דכתיב (בראשית טו א) אחר

הדברים האלה היה דבר ה' אל

אברהם במחזה לאמר. לחסידך.

(מיכה ו ב) תתן אמת ליעקב חסד

לאברהם. (תהלים פט ב) ותאמר

שויתי עזר על גבור. שהרג

ארבעה מלכים בלילה אחד, ה' דא

הוא דכתיב (בראשית יד טו) ויחלק

עליהם לילה וגו'. אמר ר' יצחק

וכי יש לך אדם רודף הרוגים

דכתיב (שם) ויבם וירדפם עד

חובה, אלא מלמד שהקדוש ברוך

הוא הורג ואברהם רודף. (תהלים פט

ב) הרימותי בחור מעם. זה אברהם

שהיה בחור מהקדוש ברוך הוא,

שנאמר (נחמיה ט ז) אשר פחת

באברהם. דבר אחר, אז דברת

בחזון לחסידך. מדבר ביד

שנדבר עמו בחזון, ה' דא הוא דכתיב (ש"ב ז יז) ככל

הדברים האלה וככל החזון הזה פן דבר נתן אל דוד.

לחסידך. שנאמר (תהלים פו ב) שמרה נפשי פי חסיד אני.

ותאמר שויתי עזר על גבור. ר' אבא בר כהנא אמר שלש

עשרה מלחמות עשה דוד, ורפנן אמרי שמונה עשרה, ולא

המדרגות הקשות. שלש עשרה מלחמות. וגבור בטבע לא יוכל להיות עושה מלחמות רבות ולהצליח בכלם. רק אנכי

שויתי עזר על גבור.

מתנות כהונה

ד רודף. כרוגים דכתיב נישא ויכס והלך וירלפס. שנדבר. עמו בחזון ע"י נמן הנביל.

חידושי הרד"ל

ד שמונה עשרה כו' ה' לצורך עצמו. נראה שוהו פרטן. א' גלית (שמואל א' י"ז). ב' מאתים ערלות (שם יח). ג' ויצא דוד וילחם בפלשתים (שם יט). ד' קעילה (שם כג). ה' גשור גורי ועמלקי (שם כז). ו' צקלג (שם ל). ז' בעל פרצים (שמואל ב' ה). ח' עמק רפאים (שם). ט' מתג האמה (שם ח). י' מואב (שם). י"א הדדעזר (שם). י"ב ארם דמשק (שם). י"ג ארם בני מלח (שהיא מלחמה אחרת והוא אדום כמ"ש בתהלים). י"ד בני עמון (שם). וי"א וי"ב). ועוד ארבעה הן מלחמת ד' בני הרפה (שם כ"א) שנאמר בכ"א מדן ותחי עוד מלחמה (וכפשטי' שהן מלחמות אחרות ערד"ק. ולדרשת חז"ל דו"ך אלחנן את גלית הגת הוא גלית הפלשתי. אפיק חרא ועייל חרא במקומה הא דכתיב (שמואל א' י"ח) ויצאו שרי פלשתים וגו' שכל דוד מכל

ד שמונה עשרה כו' ה' לצורך עצמו. נראה שוהו פרטן. א' גלית (שמואל א' י"ז). ב' מאתים ערלות (שם יח). ג' ויצא דוד וילחם בפלשתים (שם יט). ד' קעילה (שם כג). ה' גשור גורי ועמלקי (שם כז). ו' צקלג (שם ל). ז' בעל פרצים (שמואל ב' ה). ח' עמק רפאים (שם). ט' מתג האמה (שם ח). י' מואב (שם). י"א הדדעזר (שם). י"ב ארם דמשק (שם). י"ג ארם בני מלח (שהיא מלחמה אחרת והוא אדום כמ"ש בתהלים). י"ד בני עמון (שם). וי"א וי"ב). ועוד ארבעה הן מלחמת ד' בני הרפה (שם כ"א) שנאמר בכ"א מדן ותחי עוד מלחמה (וכפשטי' שהן מלחמות אחרות ערד"ק. ולדרשת חז"ל דו"ך אלחנן את גלית הגת הוא גלית הפלשתי. אפיק חרא ועייל חרא במקומה הא דכתיב (שמואל א' י"ח) ויצאו שרי פלשתים וגו' שכל דוד מכל